

ĐÀO TẠO TIẾNG THÁI VÀ THÁI LAN HỌC TẠI HÀ NỘI: THỰC TRẠNG VÀ TRIỂN VỌNG

TRẦN THỊ QUỲNH TRANG*

Tóm tắt: Thái Lan là quốc gia có tầm quan trọng chiến lược trong khu vực Đông Nam Á. Mối quan hệ giữa Việt Nam và Thái Lan phát triển trong bối cảnh Cộng đồng kinh tế ASEAN được thành lập vào năm 2015 đã mở ra nhiều cơ hội cho công tác đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học ngày một lớn mạnh hơn. Hà Nội là trung tâm chính trị, văn hoá, giáo dục, xã hội của Việt Nam đồng thời cũng là một trong những cái nôi đầu tiên phát triển ngành đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Việt Nam. Sau hơn 30 năm phát triển, đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học đã có những bước tiến dài, nhu cầu học tập và tìm hiểu về Thái Lan ngày càng cao và đa dạng hơn. Tuy đã đạt được một số thành tựu nhưng vẫn tồn tại nhiều hạn chế về nhân lực, phương pháp, giáo trình và tài liệu tham khảo. Trên cơ sở đó, bài viết sẽ đi sâu phân tích tình hình đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Hà Nội trong đối sánh với các khu vực khác và những triển vọng của ngành học này trong tương lai.

Từ khóa: đào tạo tiếng Thái, Thái Lan học, Hà Nội, thực trạng, triển vọng

Mở đầu

Mối quan hệ hữu nghị giữa Việt Nam và Thái Lan đã trải qua 46 năm hình thành và phát triển kể từ năm 1976. Song hành cùng mối quan hệ này, đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học cũng gặt hái được nhiều thành tựu nổi bật, phát triển mạnh mẽ cả về lượng và chất. Hà Nội là cái nôi đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học lớn nhất miền Bắc với các cơ sở đào tạo quy mô, bài bản và chất lượng. Bài viết sẽ tập trung làm rõ

thực trạng việc đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học thông qua việc khảo sát các cơ sở đào tạo chính quy trên địa bàn Hà Nội, từ đó đưa ra một vài thách thức và đánh giá về triển vọng ngành đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Việt Nam trong tương lai.

1. Khái quát quá trình hình thành và phát triển công tác đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Việt Nam

Cùng nằm ở trung tâm Đông Nam Á,

* Ths. Trần Thị Quỳnh Trang - Khoa Đông Phương học, Trường ĐH KHXH&NV - ĐHQGHN

khu vực có nền kinh tế năng động bậc nhất thế giới, cùng chia sẻ lợi ích của dòng sông Mê Công rộng lớn với nhiều nét tương đồng về văn hoá - xã hội, Việt Nam và Thái Lan đã thiết lập mối quan hệ giao bang kể từ năm 1976. Trải qua 46 năm, tình hữu nghị ấy càng được thắt chặt, phát triển và đặc biệt lớn mạnh hơn kể từ khi hai nước chính thức trở thành “đối tác chiến lược” vào năm 2013. Song song với sự phát triển của mối quan hệ ngoại giao văn hoá - giáo dục giữa hai nước, việc học ngôn ngữ của nhau và tìm hiểu các giá trị về đất nước, văn hoá và con người hai dân tộc ngày càng đóng một vai trò hết sức quan trọng. Thực tế đã cho thấy, tiếng Thái đã xuất hiện ở Việt Nam từ khá sớm, kể từ khi 45.000 kiều bào Thái hồi hương vào những năm 1960 - 1964⁽¹⁾. Họ đã trở về quê hương sau một thời gian dài sinh sống tại miền Đông Bắc Thái Lan và đem theo ngôn ngữ của đất nước này dạy lại cho con cháu, họ hàng các thế hệ sau này. Tuy nhiên, phải đến những năm 1990, nghiên cứu và giảng dạy tiếng Thái/Thái Lan học mới lần đầu được đưa vào chương trình đào tạo tại các trường đại học ở Việt Nam và trực thuộc Bộ môn Đông Nam Á học. Những cơ sở giáo dục giữ vai trò tiên phong trong việc đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học là Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hà Nội, Trường Học viện Khoa học Quân sự và Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Thành phố Hồ Chí Minh. Năm 1996, với sự hỗ trợ của Cục Hợp tác Quốc tế (TICA), Bộ Ngoại giao Thái Lan, chương trình giảng dạy tiếng Thái/Thái Lan học đã được nhân rộng trên khắp 3 miền cả nước và dần dần được đưa

vào chương trình đào tạo chính quy ở nhiều trường đại học.

Mặc dù đã được đưa vào giảng dạy khoảng 3 thập kỷ nhưng cần phải thừa nhận rằng, tiếng Thái vẫn chưa có độ phủ sóng rộng rãi và vẫn thuộc nhóm ngôn ngữ hiếm nếu so sánh với tiếng Anh, tiếng Trung Quốc, tiếng Pháp, tiếng Nhật và tiếng Hàn. Một vài công trình nghiên cứu đề cập đến vấn đề này đã được công bố như “Việc dạy ngôn ngữ và văn hoá Thái Lan tại các trường đại học ở Việt Nam” của GS.TS. Bùi Khánh Thế (Hội thảo phát triển chương trình đào tạo tiếng Thái ở Việt Nam - 2007), “Việc giảng dạy và học tiếng Thái ở Việt Nam” của TS. Siriwong Hongsawan (Hội thảo ngôn ngữ học toàn quốc lần thứ 2 vào ngày 11/05/2013 tại Hà Nội) hay “*Situation of Thai Language Teaching in Vietnamese Universities*” của TS. Trần Cẩm Tú (2014). Tuy các nghiên cứu này đã cung cấp rất nhiều thông tin bổ ích về công tác đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Việt Nam nhưng vẫn chưa thực sự hoàn chỉnh và mang tính cập nhật cao. Từ kết quả nghiên cứu của những tác giả nói trên cùng những cập nhật, điều chỉnh của tác giả, có thể hệ thống lại những trường đại học đã và đang đưa chương trình giảng dạy tiếng Thái/Thái Lan học vào công tác đào tạo như sau:

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn Hồ Chí Minh (HCMUSSH) được coi là một trong những cơ sở đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học đầu tiên trên cả nước từ năm 1993 và trực thuộc Bộ môn Đông Nam Á học, Khoa Đông Phương học. Kể từ tháng 1 năm 2016, Chuyên ngành Thái Lan học được tách ra khỏi Bộ môn Đông

Nam Á và thành lập nên Bộ môn Thái Lan học với mục tiêu giảng dạy và nghiên cứu về Thái Lan học. Sinh viên ra trường sẽ được cấp bằng cử nhân Thái Lan học. Ngoài ra, đây đồng thời cũng là cơ sở đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học uy tín và chất lượng nhất khu vực phía Nam.

Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - ĐHQG Hà Nội (USSH -VNU) chính thức thành lập Chương trình giảng dạy Thái Lan học và nằm trong chuyên ngành Đông Nam Á, Khoa Đông Phương học vào năm 1998. Tới năm 1999, khoá học đầu tiên đã thu hút đông đảo sinh viên quan tâm đăng ký học. Tuy có gián đoạn vào năm 2002 do được thay thế bởi chương trình đào tạo về Indonesia học nhưng tới năm 2003, tiếng Thái lại được lựa chọn trở thành ngôn ngữ chính trong khung chương trình đào tạo nhằm đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của thị trường lao động và sự khăng khít của quan hệ đối tác chiến lược lâu dài giữa hai nước. VNU có định hướng trở thành đại học nghiên cứu từ năm 2020 và sẽ là cơ sở nghiên cứu và đào tạo về Thái Lan học uy tín hàng đầu cả nước.

Trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Quốc gia Hà Nội (ULIS) cũng đã đưa tiếng Thái vào chương trình giảng dạy kể từ năm 2001 cho tới nay với tư cách là ngoại ngữ thứ hai. Sinh viên ngoài được học ngoại ngữ chính như Tiếng Anh, Pháp, Đức, Nhật... còn có thể chọn lựa ngoại ngữ hai trong 3 kỳ học (đối với chương trình đào tạo chuẩn tương đương trình độ B1) và 4 kỳ học (đối với chương trình đào tạo chất lượng cao tương đương trình độ B2) nhằm đáp ứng nhu cầu cạnh tranh ngày càng cao của thị trường lao động. Ngày 24 tháng 1

năm 2019, Bộ môn Ngôn ngữ và Văn hoá Đông Nam Á tại ULIS chính thức được thành lập với nòng cốt là chương trình đào tạo về tiếng Thái và văn hoá Thái Lan, đã thu hút đông đảo các bạn sinh viên yêu thích tìm hiểu về tiếng Thái nói riêng và đất nước Thái Lan nói chung.

Trường Đại học Hà Nội (HANU) cũng đã chính thức đưa tiếng Thái vào giảng dạy với tư cách là ngoại ngữ thứ hai kể từ năm 2009. Đối tượng đăng ký học chủ yếu là sinh viên năm thứ ba và được đào tạo tiếng Thái trong 2 kỳ. Chương trình được tổ chức giảng dạy bởi Trung tâm Ngôn ngữ và Văn hoá Thái Lan vốn là đơn vị trực thuộc Trường.

Học Viện Khoa học Quân sự (MSA) trực thuộc Bộ Quốc Phòng có thể coi là đơn vị tiên phong trong việc đào tạo tiếng Thái tại Việt Nam. Kể từ năm 1982, MSA đã đưa tiếng Thái vào giảng dạy cùng với các tiếng Anh, Nga, Pháp, Trung Quốc, Lào và Khơ Me. Thực tế cho thấy rằng, xuất phát từ những yếu tố về mặt lịch sử và địa lý, việc đào tạo nhân lực am hiểu về ngôn ngữ, văn hoá và quân sự của người anh em Thái Lan có một tầm quan trọng đặc biệt trong chiến lược ngoại giao của Quốc phòng Việt Nam.

Trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Đà Nẵng (CFL) đưa tiếng Thái vào giảng dạy từ năm 2006 và trực thuộc Khoa Nhật - Hàn - Thái. Sinh viên được học tiếng Thái như ngoại ngữ chính xuyên suốt quá trình đào tạo trong 4 năm học và được cấp bằng cử nhân tiếng Thái. Tuy có gián đoạn vào năm 2008 - 2010 do một vài vấn đề nhưng sau đó, chương trình này lại được tiếp tục hoạt động có hiệu quả cho tới nay. Đây là

trung tâm đào tạo tiếng Thái lớn và uy tín nhất khu vực miền Trung Việt Nam.

Ngoài ra còn có một vài trường đại học cũng đưa tiếng Thái vào chương trình giảng dạy từ khá sớm như Đại học Ngoại ngữ - Tin học Hồ Chí Minh (HUFLIT); Đại học Quốc tế Hồng Bàng (HIU) và Đại học Mở Thành phố Hồ Chí Minh. Tuy nhiên cho tới nay, những cơ sở đào tạo này đã không còn đào tạo tiếng Thái nữa.

Có thể nhận thấy, ngành đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Việt Nam trong suốt hơn 30 năm qua đã có những bước tiến đều đặn cả về chất lượng và số lượng. Bên cạnh những trường đại học đã được điểm tên ở trên, có một số lượng không nhỏ các trung tâm tư nhân ở khắp ba miền Bắc, Trung, Nam cũng duy trì chương trình giảng dạy tiếng Thái. Tuy vậy, Hà Nội vẫn là khu vực tập trung nhiều cơ sở đào tạo uy tín đồng thời có được sự hỗ trợ chặt chẽ của các cơ quan ngoại giao và quốc tế Thái Lan tại Việt Nam. Điều này giúp cho ngành đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại khu vực Hà Nội có được sự đảm bảo về chất lượng trong tương quan đối sánh với các khu vực khác tại Việt Nam.

2. Thực trạng đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội: vấn đề và triển vọng

2.1. Thực trạng đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội

Hiện nay, Hà Nội là trung tâm đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học lớn nhất tại Việt Nam khi có 4/6 cơ sở đào tạo chính quy tập trung tại đây (bảng 1). Trong đó, chỉ có duy nhất Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân Văn, Đại học Quốc gia Hà Nội đang duy trì đào tạo Thái Lan học dưới góc độ một đất nước học và khu vực học; 3 cơ sở đào tạo còn lại đang đào tạo tiếng Thái như một ngoại ngữ. Điều này cho thấy, tại Hà Nội nói riêng và tại Việt Nam nói chung, đào tạo tiếng Thái như một ngoại ngữ vẫn là hướng đi chính trong thời điểm hiện tại. (Xem Bảng 1)

Về hình thức đào tạo, các cơ sở đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội đang tiến hành đào tạo theo các hình thức sau: i) đào tạo hệ chính quy tương đương 4 năm ở bậc cử nhân đại học; ii) đào tạo tiếng Thái như một ngoại ngữ thứ 2; iii) đào tạo tiếng Thái và văn hoá Thái Lan tại các trung tâm được hỗ trợ bởi Chính phủ Thái

Bảng 1: Các cơ sở đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học bậc đại học tại Hà Nội

STT	Tên đơn vị đào tạo	Khoa Đào tạo / Trung tâm	Chuyên ngành	Năm bắt đầu đào tạo
1	Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn - Đại học Quốc gia Hà Nội	Đông Phương học	Thái Lan học	1998
			Đông Nam Á học ⁽²⁾	2018
2	Trường Đại học Ngoại ngữ - Đại học Quốc gia Hà Nội	Bộ môn Ngôn ngữ và Văn hoá Đông Nam Á	Tiếng Thái	2001
3	Trường Đại học Hà Nội	Trung tâm Ngôn ngữ và Văn hoá Thái Lan	Tiếng Thái	2009
4	Học viện Khoa học Quân sự		Ngôn ngữ học	1982

Nguồn: tác giả tổng hợp

Lan và iv) các khoá đào tạo tiếng Thái ngắn hạn được tổ chức phi chính quy bởi một số cơ sở đào tạo. Theo đó, tùy theo định hướng đào tạo khác nhau mà quy mô và chương trình đào tạo cũng có nhiều sự khác biệt.

Số lượng sinh viên theo học tiếng Thái và Thái Lan học cũng đang ngày một tăng lên ở tất cả các cơ sở đào tạo. Tại Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội (USSH-VNU), từ những khoá đầu tiên chỉ có 5 - 6 sinh viên, hiện nay, trung bình mỗi khoá có khoảng 15 - 20 sinh viên theo học chương trình đào tạo Thái Lan học trong suốt 4 năm. Theo thống kê của tác giả, tới hết năm học 2021 - 2022, tổng số sinh viên đang học tiếng Thái tại USSH - VNU là 164 sinh viên.

Về chương trình đào tạo, nhìn chung các cơ sở đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội được chia thành 3 nhóm chính như sau: i) Chương trình đào tạo chính quy hệ 4 năm tiếng Thái/Thái Lan học với tư cách đất nước học và khu vực học. Hiện nay, tại Hà Nội và khu vực miền Bắc Việt Nam, chỉ có duy nhất Khoa Đông Phương học, Trường Đại học Khoa học Xã hội và Nhân văn, Đại học Quốc gia Hà Nội đang áp dụng chương trình đào tạo này. Chương trình này⁽³⁾ hướng tới mục tiêu giúp người học có khả năng sử dụng tiếng Thái thành thạo cả 4 kỹ năng nghe - nói - đọc - viết ở mức nâng cao và được trang bị những kiến thức chuyên ngành về Thái Lan học một cách toàn diện. ii) Chương trình giảng dạy tiếng Thái với tư cách là ngoại ngữ thứ hai hay ngoại ngữ tự chọn, kéo dài trong 2 - 4 học kỳ chính quy (tương đương 1 - 2 năm học). Chương trình này hướng đến mục

tiêu giúp người học được trang bị những kiến thức về ngôn ngữ và văn hoá Thái Lan ở mức sơ cấp và trung cấp. Một số trường đại học tiêu biểu đang triển khai mô hình đào tạo này như Trung tâm Ngôn ngữ và Văn hoá Thái Lan, trực thuộc Đại học Hà Nội; Đại học Ngoại ngữ - Đại học Quốc gia Hà Nội và iii) Chương trình giảng dạy tiếng Thái ngắn hạn, kéo dài trong 30 giờ hoặc 60 giờ học nhằm hướng tới mục tiêu cung cấp cho người học những kiến thức căn bản về kỹ năng giao tiếp bằng tiếng Thái trong đời sống hàng ngày. Đối với các cơ sở đào tạo tiếng Thái theo hướng ngoại ngữ, chương trình đào tạo tập trung chủ yếu vào việc nâng cao kỹ năng tiếng Thái cho sinh viên với mục đích đào tạo phiên, biên dịch viên, hướng dẫn viên du lịch và giáo viên tiếng Thái. Vì thế số giờ học tiếng Thái và các môn bổ trợ về văn hoá, kỹ năng chiếm tới hơn 90% trong thời lượng chương trình đào tạo. Trong khi đó, ở các cơ sở đào tạo theo định hướng nghiên cứu về đất nước học, số giờ học tiếng Thái trung bình chỉ chiếm khoảng 60 - 70% tổng thời lượng các môn học trong chương trình đào tạo, còn lại là các môn chuyên đề về đất nước học và khu vực học. Một số môn học chuyên đề đã được đưa vào thử nghiệm giảng dạy bằng tiếng Thái với đối tượng là sinh viên năm thứ ba hoặc năm thứ tư nhằm đảm bảo chất lượng dạy và học. Mặc dù các cơ sở đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Việt Nam có những định hướng khác nhau về chuẩn đầu ra trong khung chương trình đào tạo, nhưng tựu chung lại đều có xuất phát điểm từ việc giảng dạy tiếng Thái ở cấp cơ sở thông qua các kỹ năng nghe - nói - đọc - viết nhằm

giúp người học có được những kiến thức cơ bản để có thể giao tiếp, hiểu biết và thích nghi với môi trường, văn hoá và đặc trưng xã hội Thái Lan. Thực tế cho thấy, sinh viên học tiếng Thái Lan sau khi ra trường có rất nhiều cơ hội tìm kiếm một công việc tốt, có mức thu nhập khá tại các công ty Thái Lan đang hoạt động ở Việt Nam và ngược lại.

Xét về khía cạnh hợp tác quốc tế, từ đầu những năm 1990, các cơ sở đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội đã kết nối quan hệ với các trường đại học danh tiếng và một số tổ chức khoa học của Thái Lan. Đến nay, các cơ sở này đã hợp tác với hầu hết các trường đại học ở khắp các vùng miền tại Thái Lan như: Trường Đại học Chulalongkorn, Mahidol, Thammasat, Silpakorn, Phranakhon Rajabhat, Naresuan, Bansomdejchaopraya Rajabhat... ở vùng Trung tâm, Trường Đại học Khon Kaen, Mahasarakham, Ubon Ratchathani, Udon Thani Rajabhat, Sakon Nakhon Rajabhat... ở vùng Đông Bắc; Trường Đại học Chiang Mai, Chiang Rai Rajabhat ở vùng phía Bắc và Trường Đại học Hoàng tử Songkla ở vùng phía Nam. Ngoài ra, các cơ sở này còn có quan hệ chặt chẽ với các cơ quan của Thái Lan như Bộ Ngoại giao Thái Lan, Ủy ban Giáo dục Đại học Thái Lan và đặc biệt là Đại sứ quán Vương quốc Thái Lan tại Hà Nội. Trên cơ sở của mối quan hệ này, các nhà khoa học và giáo viên của hai nước đã có dịp tham gia nghiên cứu, hội thảo khoa học và học tập được tổ chức tại Việt Nam và Thái Lan như Hội thảo khoa học quốc tế về Thái học, Hội thảo quốc tế về nghiên cứu và giảng dạy tiếng Thái cho người nước ngoài... Nhờ có

sự hỗ trợ về kinh phí của Đại sứ quán Vương quốc Thái Lan tại Việt Nam và Chính phủ Thái Lan, nhiều sinh viên và giáo viên tại Hà Nội đã có cơ hội sang đào tạo sau đại học tại Thái Lan. Đây cũng là điều kiện tiên đề để nâng cao năng lực chuyên môn cho đội ngũ cán bộ nòng cốt trong công tác nghiên cứu và giảng dạy tiếng Thái và Thái Lan học tại Hà Nội.

2.2. Một số vấn đề trong công tác đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội

Ở Hà Nội hiện nay, mặc dù việc đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học đang ngày càng được mở rộng quy mô cả về lượng và chất nhưng vẫn chưa xây dựng được một chương trình đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học thống nhất, chuẩn chỉnh trong các trường đại học. Hiện chưa có một bộ khung đánh giá năng lực tiếng Thái đạt chuẩn quốc tế để có thể làm thước đo cho các doanh nghiệp trong công tác tuyển dụng nhân lực.

Một vấn đề nổi cộm nữa trong công tác đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội là nguồn nhân lực còn khan hiếm. Số lượng giảng viên cơ hữu trong các cơ sở đào tạo là rất khiêm tốn, trung bình mỗi trường chỉ có từ 3 - 5 giảng viên. Số lượng giảng viên tình nguyện từ Thái Lan sang dạy tại các trường cũng còn rất hạn chế. Bên cạnh đó, việc đội ngũ cán bộ giảng dạy không có nhiều cơ hội tham gia các khoá tập huấn nâng cao kiến thức chuyên môn, kĩ năng giảng dạy và phải đảm nhiệm số lượng công việc quá tải cũng khiến cho chất lượng đào tạo không được cải thiện nhiều.

Tiếp đó là sự thiếu thốn về điều kiện, tài liệu nghiên cứu, giáo trình và sách

chuyên khảo. Hầu hết giáo trình dạy tiếng Thái và các môn chuyên đề Thái Lan học đều do giáo viên tự thiết kế và tổng hợp. Số lượng đầu sách và tài liệu tham khảo bằng tiếng Việt về Thái Lan còn rất khan hiếm. Một số đầu sách tiêu biểu có thể kể đến như bộ sách “Sách học tiếng Thái Lan” “Văn hoá Thái Lan” của PGS.TS. Nguyễn Tương Lai (tái bản năm 2022); Bộ “Từ điển Thái - Việt” của tác giả Nguyễn Chí Thông. Điều này đã gây ra một khó khăn không nhỏ cho bản thân người dạy và người học tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội.

Ngoài ra, nhiều nội dung trong chương trình đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học vẫn chưa thực sự gắn liền với yêu cầu thực tế của xã hội. Nhiều môn học còn mang tính lý thuyết với khả năng ứng dụng chưa cao. Vì vậy, cần tăng cường tổ chức các hoạt động đối thoại doanh nghiệp để nâng cao kỹ năng mềm cho sinh viên song song với việc điều chỉnh dần chương trình đào tạo để tạo dựng được ưu thế cạnh tranh và đẩy mạnh liên thông hợp tác với hệ thống trường đại học ở Thái Lan thông qua sự hỗ trợ của các tổ chức ngoại giao. Đồng thời chú trọng đào tạo bồi dưỡng nhân lực, tích cực giao lưu, học tập và trao đổi với các chuyên gia, nhà nghiên cứu, giảng viên... trong lĩnh vực Thái Lan học ở các nước trong khu vực Đông Nam Á cũng là một hướng giải pháp quan trọng trong tình hình hiện nay.

2.3. Ý nghĩa của công tác đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Hà Nội

Là trung tâm giáo dục lớn nhất cả nước, Hà Nội có rất nhiều ưu thế so với các vùng miền khác trong việc đào tạo tiếng Thái và

Thái Lan học do hội tụ đủ các yếu tố như vị trí địa lý, tính biểu tượng, cơ sở hạ tầng, khả năng tiếp cận cơ hội, thị trường lao động. Việc đẩy mạnh công tác giảng dạy tiếng Thái và Thái Lan học cũng giúp kết nối các cơ sở đào tạo uy tín ở Việt Nam và các tổ chức, các cơ quan của Chính phủ Thái Lan trong mối quan hệ giao lưu văn hoá - giáo dục ngày một sâu rộng hơn.

Hiện nay, một số lượng lớn các doanh nghiệp Thái Lan đang đầu tư trên địa bàn Hà Nội và vùng lân cận, điều này dẫn đến một nhu cầu lớn về nguồn lao động có thể sử dụng thành thạo tiếng Thái. Sự lớn mạnh của các cơ sở đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học đã kịp thời đáp ứng nhu cầu đang ngày càng mở rộng của thị trường lao động này. So sánh một cách khách quan với các ngoại ngữ khác, tiếng Thái có tính cạnh tranh cao và mở ra rất nhiều cơ hội cho người học. Đây cũng có thể coi là giai đoạn bản lề để mở rộng quy mô giảng dạy tiếng Thái và Thái Lan học trong tương lai.

Việc ngày càng nhiều người Việt Nam có thể sử dụng thành thạo tiếng Thái, hiểu về đất nước, văn hoá và con người Thái Lan cũng là một minh chứng rõ ràng cho hiệu quả chiến lược ngoại giao thông qua văn hoá và ngôn ngữ của Chính phủ Thái Lan, đồng thời góp phần củng cố và phát triển Cộng đồng Kinh tế và Cộng đồng Văn hoá - Xã hội ASEAN.

2.4. Triển vọng trong công tác đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học tại Hà Nội

Kết quả khảo sát của Phòng Quan hệ quốc tế, Bộ Ngoại giao Thái Lan đã chỉ ra rằng, hiện Thái Lan học và tiếng Thái đã

được đưa vào chương trình giảng dạy của hơn 100 trường đại học tại nhiều quốc gia Đông Nam Á, Châu Âu, Mỹ và Úc⁽⁴⁾. Hầu hết các chương trình này đều nằm trong mảng nghiên cứu và giảng dạy về khu vực học, tiêu biểu có thể kể đến như Châu Á học và Đông Nam Á học. Tại Thái Lan, cũng đã có hơn 25 cơ sở đào tạo công lập và dân lập về tiếng Thái và Thái Lan học cho người nước ngoài và con số này đang ngày càng tăng lên với tốc độ rất nhanh do nhu cầu ngày càng cao của người học, đặc biệt kể từ sau khi Cộng đồng Kinh tế ASEAN được chính thức thành lập vào cuối năm 2015. Trong vòng xoay của toàn cầu hoá, khu vực hoá, việc các nước dành sự quan tâm và đề cao tầm quan trọng của vấn đề học ngôn ngữ và văn hoá bản địa của các nước láng giềng hoặc đối tác thương mại đã góp một lực đẩy không nhỏ giúp đào tạo tiếng Thái và Thái Lan học trên phạm vi toàn thế giới nói chung và Việt Nam nói riêng có được những bước đi chắc chắn và xa hơn. Thông qua những tri thức tiếp nhận được từ ngôn ngữ và văn hoá các nước, những công dân toàn cầu sẽ trang bị thêm được cho bản thân sự tự tin trong quá trình sinh sống, làm việc và giao tiếp với người dân bản địa.

Cộng đồng Kinh tế ASEAN (AEC) được thành lập từ tháng 12 năm 2015 đến nay đã mở ra một tương lai mới cho người dân các nước ASEAN, trong đó có Việt Nam, qua đó đã tạo điều kiện thuận lợi cho giới trẻ Việt Nam có cơ hội tìm kiếm việc làm ở các quốc gia thuộc ASEAN. Việc cho phép tự do dịch chuyển lao động trong một số nhóm ngành đã mở ra cơ hội cho người Việt có thể làm việc tại các nước láng giềng. Tuy

nhiên, thực tế cho thấy rằng, để dịch chuyển được trong ASEAN, ngoại ngữ là “chìa khóa” và “công cụ tối ưu”. Người lao động Việt Nam muốn dịch chuyển cần tăng cường khả năng ngoại ngữ, tính chuyên nghiệp và đạo đức nghề nghiệp. Thị trường lao động Thái Lan là một trong những thị trường nhập cư lao động lớn nhất tại Đông Nam Á, việc trang bị thêm các kiến thức về ngôn ngữ bản địa, văn hoá - xã hội hay đất nước - con người sẽ khiến cơ hội tìm kiếm việc làm cho tương lai trở nên tốt đẹp hơn. Chính vì vậy, nhu cầu học tiếng Thái tại Việt Nam nói chung và Hà Nội nói riêng cũng ngày càng mở rộng hơn, phù hợp với sự lớn mạnh của thị trường lao động liên quan đến lĩnh vực này.

Thái Lan là đối tác thương mại lớn nhất của Việt Nam trong Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN), với kim ngạch thương mại hai chiều phấn đấu đạt 25 tỷ USD⁽⁵⁾. Năm 2013, Việt Nam và Thái Lan là hai nước đầu tiên trong khu vực thiết lập quan hệ đối tác chiến lược, mở ra kỷ nguyên mới trong quan hệ hợp tác cùng có lợi, tôn trọng và tin cậy lẫn nhau. Trên lĩnh vực đầu tư, Việt Nam cũng đang thu hút một số lượng lớn các doanh nghiệp đầu tư vào thị trường gần 100 triệu dân này. Bên cạnh đó, các doanh nghiệp Việt Nam cũng đang tích cực thâm nhập vào thị trường Thái Lan mặc dù còn gặp nhiều trở ngại. Có thể thấy, nhu cầu của thị trường về nguồn nhân lực chất lượng cao ngày càng lớn đã tạo một lực đẩy không nhỏ khiến việc giảng dạy tiếng Thái và Thái Lan học tại Việt Nam đang có xu hướng mở rộng mạnh mẽ.

Trong thời gian tới, chương trình đào

tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Hà Nội sẽ ngày càng hoàn thiện và đa dạng hơn nhằm đáp ứng kịp thời nhu cầu gia tăng nhanh chóng của thị trường lao động, trước hết là ở phạm vi trong nước và khu vực. Nên giảm thời lượng các môn học lý thuyết, đẩy mạnh thực hành và xây dựng các chuyên đề gắn gũi với việc hướng nghiệp cho sinh viên. Điều này cũng kéo theo số lượng sinh viên theo học tiếng Thái sẽ tăng nhanh hơn, trở thành những nguồn nhân lực chất lượng cao và công dân toàn cầu theo đúng nghĩa. Để đạt được mục tiêu đề ra, các cơ sở đào tạo cần chú trọng đến việc chọn lọc và có những định hướng nhằm nâng cao năng lực của đội ngũ cán bộ giảng dạy thông qua các hoạt động cụ thể như tập huấn kỹ năng giảng dạy, nắm bắt tâm lý người học, xây dựng bài giảng online... Đây được coi là điều kiện tiên quyết để đảm bảo chất lượng dạy và học.

Trên lĩnh vực giáo dục, hợp tác giáo dục giữa hai nước trong thời gian qua đã gặt hái được nhiều thành công và đây cũng là lĩnh vực mà Chính phủ hai nước ưu tiên đặt lên hàng đầu. Từ năm 1992, Thái Lan đã hỗ trợ cho ngành giáo dục Việt Nam dưới hình thức cung cấp học bổng cho học viên đi đào tạo thạc sĩ, thực tập ngắn hạn tại Thái Lan, hỗ trợ kinh phí cho các cơ sở đào tạo ở Việt Nam tổ chức giảng dạy tiếng Thái và mời cán bộ nghiên cứu sang tham gia các hội thảo, hội nghị quốc tế do Thái Lan đăng cai tổ chức. Song song với chương trình học bổng thạc sĩ, hiện Thái Lan cũng đang hỗ trợ dạy tiếng Thái cho một số trường đại học ở Việt Nam, phần nào đáp ứng được nhu cầu học tiếng Thái của sinh viên Việt

Nam và cung cấp nguồn nhân lực cho các doanh nghiệp Thái Lan đầu tư tại Việt Nam. Trong khuôn khổ chương trình này, Cơ quan hợp tác quốc tế của Thái Lan (TICA) đã cung cấp các học bổng dài hạn và ngắn hạn cho các giảng viên tham gia chương trình đào tạo, bồi dưỡng tại Thái Lan. Những chương trình giao lưu học sinh, sinh viên như Chương trình giao lưu thanh niên Thái Lan - Việt Nam, Trại hè ASEAN và Dự án tình hữu nghị sông Mekong được Bộ Ngoại giao Thái Lan thông qua Đại sứ quán Thái Lan tại Việt Nam và Bộ Giáo dục Thái Lan phối hợp với Bộ Giáo dục và Đào tạo Việt Nam tổ chức đã giúp học sinh, sinh viên, giáo viên, thế hệ trẻ hai nước nói riêng và các nước ASEAN nói chung hiểu hơn về văn hóa, con người và truyền thống của nhau, góp phần tăng cường hơn nữa quan hệ hữu nghị tốt đẹp giữa hai nước láng giềng và trong cộng đồng ASEAN. Đến nay, Chương trình giao lưu thanh niên Thái - Việt đã tổ chức được 10 năm liên tục (2009 - 2018). Một dấu mốc quan trọng trong quan hệ hợp tác giáo dục song phương là Bộ Giáo dục hai nước đã ký “Bản ghi nhớ hợp tác” trong lĩnh vực giáo dục nhân cuộc họp Nội các chung hai nước diễn ra tháng 2 năm 2004 tại Đà Nẵng. Bản ghi nhớ này thể hiện sự cam kết hợp tác lâu dài và bền chặt giữa ngành giáo dục hai nước; thúc đẩy quan hệ hợp tác song phương giữa Việt Nam và Thái Lan và từ đó đến nay, Bộ Giáo dục hai nước đã thường xuyên trao đổi các phái đoàn cấp cao, thiết lập cơ chế hợp tác một cách gắn bó và hiệu quả.

Với những kết quả đạt được trong thời gian qua, có thể tin tưởng rằng, hợp tác

giữa Việt Nam và Thái Lan trong lĩnh vực giáo dục và đào tạo sẽ có nhiều triển vọng phát triển và mở rộng hơn nữa trong tương lai. Điều này cũng đồng nghĩa với việc công tác đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học cũng sẽ có nhiều cơ hội để lớn mạnh và ngày một trưởng thành hơn.

Kết luận

Ngành đào tạo tiếng Thái/Thái Lan học tại Việt Nam đã trải qua khoảng ba thập niên hình thành và phát triển. Hiện nay, Việt Nam đã xây dựng được một mạng lưới các trường đại học có chương trình giảng dạy tiếng Thái/Thái Lan học xuyên suốt khắp ba miền Bắc - Trung - Nam, trong đó nổi bật nhất phải kể đến khu vực Hà Nội. Để khắc phục được những vấn đề khó khăn còn tồn tại trong công tác giảng dạy tiếng Thái và Thái Lan học, các cơ sở đào tạo cần nhanh chóng hoàn thiện một khung chương trình đào tạo bài bản, có tầm nhìn, bám sát thực tiễn và đáp ứng tốt nhu cầu của thị trường lao động. Đồng thời cũng cần kiện toàn lại hệ thống học liệu, giáo trình, có lộ trình bồi dưỡng đội ngũ cán bộ giảng dạy chất lượng cao, tăng cường hợp tác, trao đổi kinh nghiệm với các cơ sở đào tạo tại Thái Lan. Việc thể hệ trẻ Việt Nam am hiểu về ngôn ngữ và lịch sử - văn hoá - xã hội của nước láng giềng gần gũi và mang tầm chiến lược như Thái Lan cũng đóng góp một vai trò không nhỏ trong việc thắt chặt tình đoàn kết, hữu nghị và mối quan hệ ngoại giao giữa hai nước. Đồng thời, đây cũng là bước xây dựng nền tảng để Việt Nam có những công dân ASEAN đúng nghĩa, tạo tiền đề cho việc hướng nghiệp và dịch

chuyển lao động một cách có hiệu quả trong tương lai./.

CHÚ THÍCH

1. Hương Giang, "Những chuyến tàu chở lòng yêu nước", *Tuổi trẻ Online*, <https://tuoitre.vn/nhung-chuyen-tau-cho-long-yeu-nuoc-357665.htm>, truy cập ngày 5/6/2022
2. Từ năm 2018, ngành Đông Nam Á học thuộc Khoa Đông Phương học bắt đầu tiến hành tuyển sinh riêng, trong đó sinh viên sẽ được học tiếng Thái như một ngôn ngữ bản địa ở các nước Asean trong 2 kỳ học tương đương với trình độ sơ cấp và trung cấp.
3. Từ năm 2012, chương trình này đã phát triển lên thành đào tạo cử nhân Thái Lan học.
4. Sureewan Sathiansukon (2018), "Teaching Thai to Chinese Students: Condition, Problems and Solutions" (10/11/2018), *Journal of Humanities*, No.1, 2011, University of the Thai Chamber of Commerce (UTCC), p.127- p.140.
5. Báo Chính Phủ, "Đưa kim ngạch thương mại Việt Nam - Thái Lan đạt 25 tỷ USD theo hướng cân bằng", <https://moit.gov.vn/tin-tuc/hoat-dong/dua-kim-ngach-thuong-mai-viet-nam-thai-lan-len-25-ty-usd-theo-huong-can-bang.html>, truy cập ngày 6/6/2022

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Bùi Khánh Thế (2007) "Việc dạy ngôn ngữ và văn hoá Thái Lan tại các trường đại học ở Việt Nam", Kỷ yếu Hội thảo phát triển chương trình đào tạo tiếng Thái ở Việt Nam, Tp Hồ Chí Minh.
2. Siritwong Hongswan (2013), "Việc giảng dạy và học tiếng Thái ở Việt Nam" (Teaching and Studing Thai language in Vietnam), Hội thảo ngôn ngữ học toàn quốc lần thứ 2 (11/05/2013) tại Hà Nội, Viện Ngôn ngữ học, Viện Hàn Lâm Khoa học Xã hội Việt Nam.
3. Tran Cam Tu (2014). "Situation of Thai Language Teaching in Vietnamese Universities", In Proceedings International Conference 'Foreign languages in the Trend of International Intergration' 2014, Hanoi University, Page 267-276.